

Kutatási jelentés 2008 Nagy Zsolt

Pannon gyeptípusok élőhelykezelése Magyarországon

LIFE 05NAT/HU/000117 számú projekt

Nagydorogi Szenes-legelő projekt terület

1. Tevékenységek:

A vizsgálat elsődleges célja a project területeken fészkelő ritka, veszélyeztetett, telepesen fészkelő és a nyílt élőhelyeken fészkelő madárfajok állományának becslése és a létszámukban bekövetkező változások, ill. a kezelések madarak állományára kifejtett hatásának nyomon követése.

Az MME által alkalmazott A Ritka és Telepesen fészkelő madarak Monitoringja program módszertanát alkalmaztuk, a program által javasoltan vizsgálandó fajok listáját kibővítettük a nyílt élőhelyeken fészkelő gyakori fajokkal, melyek jól indikálhatják a kezelések hatásait, gyakoriságuk és a nyílt gyepterületekhez való kötődésük miatt. A felmérések minden felsorolt fajra kiterjedtek, így a nem megtalált fajok fészkelése a területen kizárható.

A vizsgált területen a felmérések napjait az adott terület élőhely típusainak és a várhatóan előforduló fajok költési időszakának megfelelően választottuk meg, azokra az időszakokra koncentrálva, amelyekben az adott fajok költésre utaló viselkedése a leginkább detektálható (revírek foglalása, territórium-harcok, territóriumok jelzése (éneklés), fiókanevelési időszak stb.).

Territórium-tartó fajoknál az ún. territórium-térképezés klasszikus módszerét alkalmaztuk. Ennek lényege, hogy minden egyes terepnapon külön térképvázlatra rögzítjük a fajok adatait és pontos helyét, majd ezeket a fészkelési időszak végén összesítjük.

A felmérések a project területek köré vont 500 m-es pufferen belül folytak, hogy a területet érintő territóriumok is előkerüljenek.

A mintavételezést végző személy: Kováts László.

A felmérések napjai: 2008.04.17, 2008.05.13, 2008.05.28, 2008.06.13, 2008.06.24.

Eredmények:

A területen a következő fajok előfordulását tapasztaltuk:

Tudományos név	Angol név	Magyar név	Annex I	Jelenlét
Ritka, veszélyeztetett fajok				
<i>Podiceps grisegena</i>	Red-necked Grebe	Vörösnyakú vöcsök		nem
<i>Podiceps nigricollis</i>	Black-necked Grebe	Feketenyakú vöcsök		nem
<i>Botaurus stellaris</i>	Bittern	Bölgömbika	igen	nem
<i>Ciconia nigra</i>	Black Stork	Fekete gólya		nem
<i>Ciconia ciconia</i>	White Stork	Fehér gólya		nem
<i>Anser anser</i>	Greylag Goose	Nyári lúd		nem
<i>Netta rufina</i>	Red-crested Pochard	Üstökösréce		nem
<i>Anas acuta</i>	Pintail	Nyílfarkú réce		nem

Tudományos név	Angol név	Magyar név	Annex I	Jelenlét
<i>Aythya nyroca</i>	Ferruginous Duck	Cigányréce	igen	nem
<i>Pernis apivorus</i>	Honey Buzzard	Darázsölyv	igen	nem
<i>Milvus migrans</i>	Black Kite	Barna kánya	igen	nem
<i>Milvus milvus</i>	Red Kite	Vörös kánya	igen	nem
<i>Haliaeetus albicilla</i>	White-tailed Eagle	Rétisas	igen	nem
<i>Circaetus gallicus</i>	Short-toed Eagle	Kígyászölyv	igen	nem
<i>Circus pygargus</i>	Montagu's Harrier	Hamvas rétihéja	igen	nem
<i>Accipiter brevipes</i>	Levant sparrowhawk	Kis héja	igen	nem
<i>Aquila pomarina</i>	Lesser Spotted Eagle	Békászó sas	igen	nem
<i>Aquila heliaca</i>	Imperial Eagle	Parlagi sas	igen	nem
<i>Aquila chrysaetos</i>	Golden Eagle	Szírti sas		nem
<i>Hieraaetus pennatus</i>	Booted Eagle	Törpesas	igen	nem
<i>Falco peregrinus</i>	Peregrine	Vándorsólyom	igen	nem
<i>Falco cherrug</i>	Saker	Kerecsensólyom	igen	nem
<i>Bonasa bonasia</i>	Hazel Grouse	Császármadár	igen	nem
<i>Porzana pusilla</i>	Baillon's Crane	Törpevízicsibe	igen	nem
<i>Crex crex</i>	Corncrake	Haris	igen	igen
<i>Otis tarda</i>	Great Bustard	Túzok		nem
<i>Himantopus himantopus</i>	Black-winged Stilt	Gólyatöcs	igen	nem
<i>Recurvirostra avosetta</i>	Avocet	Gulipán	igen	nem
<i>Burhinus oediconemus</i>	Stone Curlew	Ugartyúk	igen	nem
<i>Charadrius alexandrinus</i>	Kentish Plover	Széki lile	igen	nem
<i>Philomachus pugnax</i>	Ruff	Pajzsoscankó	igen	nem
<i>Scolopax rusticola</i>	Woodcock	Erdei szalonka		nem
<i>Limosa limosa</i>	Black-tailed Godwit	Nagy goda		nem
<i>Numenius arquata</i>	Curlew	Nagy póling		nem
<i>Tyto alba</i>	Barn Owl	Gyöngybagoly		nem
<i>Otus scops</i>	Scops Owl	Füleskuvik		nem
<i>Bubo bubo</i>	Eagle Owl	Uhu	igen	nem
<i>Athene noctua</i>	Little Owl	Kuvik		nem
<i>Strix uralensis</i>	Ural Owl	Uráli bagoly	igen	nem
<i>Asio flammeus</i>	Short-eared Owl	Réti fülesbagoly	igen	nem
<i>Coracias garrulus</i>	Roller	Szalakóta	igen	igen
<i>Dendrocopos leucotos</i>	White-backed Woodpecker	Fehérhátú fakopáncs	igen	nem
<i>Calandrella brachydactyla</i>	Short-toed Lark	Szikipacsirta	igen	nem
<i>Cinclus cinclus</i>	Dipper	Vízirigó		nem
<i>Monticola saxatilis</i>	Rock Thrush	Kövirigó		nem
<i>Acrocephalus paludicola</i>	Aquatic Warbler	Csíkosfejű nádiposz.	igen	nem
<i>Lanius excubitor</i>	Great Grey Shrike	Nagy örgébics		nem
<i>Emberiza cirrus</i>	Cirl Bunting	Sövénysármány		nem
<i>Emberiza hortulana</i>	Ortolan Bunting	Kerti sármány	igen	nem
Telepesen fészkelők				
<i>Phalacrocorax carbo</i>	Cormorant	Kárókatona		nem
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Pygmy Cormorant	Kis kárókatona	igen	nem
<i>Nycticorax nycticorax</i>	Night Heron	Bakcsó	igen	nem
<i>Ardeola ralloides</i>	Squacco Heron	Üstökösgém	igen	nem
<i>Egretta garzetta</i>	Little Egret	Kis kócsag	igen	nem
<i>Egretta alba</i>	Great White Egret	Nagy kócsag	igen	nem
<i>Ardea cinerea</i>	Grey Heron	Szürke gém		nem
<i>Ardea purpurea</i>	Purple Heron	Vörös gém	igen	nem

Tudományos név	Angol név	Magyar név	Annex I	Jelenlét
<i>Plegadis falcinellus</i>	Glossy Ibis	Batla	igen	nem
<i>Platalea leucorodia</i>	Spoonbill	Kanalasgém	igen	nem
<i>Falco vespertinus</i>	Red-footed Falcon	Kék vércse	igen	nem
<i>Glareola pratincola</i>	Collared Pratincole	Székicsér	igen	nem
<i>Glareola nordmanni</i>	Black-winged Pratincole	Feketeszárnú székicsér		nem
<i>Larus melanocephalus</i>	Mediterranean Gull	Szerecsensirály	igen	nem
<i>Larus ridibundus</i>	Black-headed Gull	Dankasirály		nem
<i>Larus canus</i>	Common Gull	Viharsirály		nem
<i>Larus cachinnans</i>	Yellow-legged Gull	Sárgalábú sirály		nem
<i>Sterna hirundo</i>	Common Tern	Küszvágó csér	igen	nem
<i>Chlidonias hybridus</i>	Whiskered Tern	Fattyúszerkő	igen	nem
<i>Chlidonias niger</i>	Black Tern	Kormos szerkő	igen	nem
<i>Chlidonias leucopterus</i>	White-winged Black Tern	Fehérszárnú szerkő		nem
<i>Apus apus</i>	Swift	Sarlósfecske		nem
<i>Merops apiaster</i>	Bee-eater	Gyurgyalag		igen
<i>Riparia riparia</i>	Sand Martin	Partifecske		igen
<i>Corvus frugilegus</i>	Rook	Vetési varjú		nem
Közepesen gyakori hazai fészkelők				
<i>Ixobrychus minutus</i>	Little Bittern	Törpegém	igen	nem
<i>Cygnus olor</i>	Mute Swan	Bütykös hattyú		nem
<i>Anas strepera</i>	Gadwall	Kendermagos réce		nem
<i>Anas crecca</i>	Teal	Csörgő réce		nem
<i>Anas clypeata</i>	Shoveler	Kanalaréce		nem
<i>Aythya fuligula</i>	Tufted Duck	Kontyos réce		nem
<i>Circus aeruginosus</i>	Marsh Harrier	Barna rétihéja	igen	nem
<i>Accipiter gentilis</i>	Goshawk	Héja	igen	nem
<i>Accipiter nisus</i>	Sparrowhawk	Karvaly	igen	nem
<i>Buteo buteo</i>	Buzzard	Egerészölyv		igen
<i>Falco tinnunculus</i>	Kestrel	Vörös vércse		igen
<i>Falco subbuteo</i>	Hobby	Kabasólyom		igen
<i>Porzana porzana</i>	Spotted Crake	Pettyes vízicsibe	igen	nem
<i>Porzana parva</i>	Little Crake	Kis vízicsibe	igen	nem
<i>Charadrius dubius</i>	Little Ringed Plover	Kis lile		nem
<i>Gallinago gallinago</i>	Snipe	Sárszalonka		nem
<i>Tringa totanus</i>	Redshank	Piros lábú cankó		nem
<i>Actitis hypoleucos</i>	Common Sandpiper	Billegetőcankó		nem
<i>Columba oenas</i>	Stock Dove	Kék galamb		nem
<i>Strix aluco</i>	Tawny Owl	Macskabagoly		nem
<i>Asio otus</i>	Long-eared Owl	Erdei fülesbagoly		nem
<i>Caprimulgus europaeus</i>	Nightjar	Lappantyú	igen	nem
<i>Alcedo atthis</i>	Kingfisher	Jégmadár	igen	nem
<i>Picus canus</i>	Grey-headed Woodpecker	Hamvas küllő	igen	nem
<i>Dryocopus martius</i>	Black Woodpecker	Fekete harkály	igen	igen
<i>Motacilla cinerea</i>	Grey Wagtail	Hegyi billegető		nem
<i>Luscinia luscinia</i>	Thrush Nightingale	Nagy fülemüle		nem
<i>Luscinia svecica</i>	Bluethroat	Kékbegy	igen	nem
<i>Turdus pilaris</i>	Fieldfare	Fenyőrigó		nem
<i>Acrocephalus melanopogon</i>	Moustached Warbler	Fülemülesitke	igen	nem

Tudományos név	Angol név	Magyar név	Annex I	Jelenlét
<i>Hippolais pallida</i>	Olivaceous Warbler	Halvány geze		nem
<i>Ficedula parva</i>	Red-breasted Flycatcher	Kis légykapó	igen	nem
<i>Lanius minor</i>	Lesser Grey Shrike	Kis őrgébics	igen	nem
<i>Corvus corax</i>	Raven	Holló		igen
<i>Emberiza cia</i>	Rock Bunting	Bajszos sármány		igen
Gyakori, nyílt élőhelyek fjai				
<i>Perdix perdix</i>	Partridge	Fogoly	igen	nem
<i>Coturnix coturnix</i>	Quail	Fürj		nem
<i>Galerida cristata</i>	Crested Lark	Búbospacsirta		igen
<i>Lullula arborea</i>	Woodlark	Erdei pacsirta	igen	igen
<i>Alauda arvensis</i>	Skylark	Mezei pacsirta		igen
<i>Anthus campestris</i>	Tawny Pipit	Parlagi pityer	igen	igen
<i>Anthus trivialis</i>	Tree Pipit	Erdei pityer		nem
<i>Saxicola rubetra</i>	Whinchat	Rozsdás csuk		nem
<i>Saxicola torquata</i>	Stonechat	Cigánycsuk		igen
<i>Oenanthe oenanthe</i>	Wheatear	Hantmadár		nem
<i>Locustella naevia</i>	Grasshopper Warbler	Réti tücsökmadár		igen
<i>Locustella fluviatilis</i>	River Warbler	Berki tücsökmadár		igen
<i>Locustella luscinioides</i>	Savi's Warbler	Nádi tücsökmadár		nem
<i>Acrocephalus palustris</i>	Marsh Warbler	Énekes nádiposzáta		igen
<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Great Reed Warbler	Nádirigó		nem
<i>Sylvia nisoria</i>	Barred Warbler	Karvalyposzáta	igen	igen
<i>Sylvia communis</i>	Whitethroat	Mezei poszáta		nem
<i>Lanius collurio</i>	Red-backed Shrike	Tövisszúró gébics	igen	igen
<i>Pica pica</i>	Magpie	Szarka		igen
<i>Corvus corone cornix</i>	Hooded Crow	Dolmányos varjú		igen
<i>Miliaria calandra</i>	Corn Bunting	Sordély		nem

Egyéb tevékenységek:

A terepi munkák előtt 1 alkalommal egyeztettünk a felmérőkkel, megbeszéltük az alkalmazott módszer részleteit.

2. Eredmények értelmezése

Egy fészkelési időszak adatai alapján, nem lehet a kezelések hatására vonatkozó következtetéseket levonni, a terület hosszú távú monitorozásának értékelése során a madármonitoring vizsgálatok megszokott értékelési módszerein túl, a következőket szem előtt kell tartani :

- A terület hosszútávú vizsgálata során bekövetkezett változások okainak feltárása különös figyelmet igényel, tekintettel arra, hogy az egyes kezelések nem csak az élőhely állapotának változásával okozhat közvetett hatást a fészkelő fajok állományára, hanem a zavarásra érzékeny madárfajok előfordulására egyes kezelések kedvezőtlen hatást is gyakorolhatnak.
- A project különböző területeinek madárfaunája között előforduló különbségek nem összehasonlíthatóak. Az egyes project-területek madár-állományainak változásai csak az adott project terület különböző éveiben kapott eredményei hozhatóak egymással összefüggésbe és értékelhetőek a kezelések esetleges hatásaiként.